

Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
Координаційний центр з надання правової допомоги
Мережа правового розвитку
Регіональний центр з надання безоплатної вторинної
правової допомоги у Полтавській області
Новий болгарський університет
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Інститут підготовки кадрів
Державної служби зайнятості України
Полтавська державна аграрна академія
Полтавський обласний центр перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування, державних підприємств,
установ і організацій

**АДАПТАЦІЯ
ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

**Матеріали V Всеукраїнської за міжнародною участю
науково-практичної конференції
22 жовтня 2020 року**

Полтава
2020

УДК 340.11 (477) : 341.1
А28

Редакційна колегія:

М. І. Лахижа, д. держ. упр., професор;
В.М. Божко, д.ю.н., доцент;
О.М.Лемешко, к.ю.н., доцент

Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу : теоретичні та практичні аспекти : матеріали V Всеукраїнської за міжнародною участю науково-практичної конференції (м. Полтава, 22 жовтня 2020 року). Полтава, 2020. 223 с.

Матеріали V Всеукраїнської за міжнародною участю науково-практичної конференції висвітлюють теоретичні та практичні аспекти проблем адаптації правової системи України до права Європейського Союзу.

Розрахований на юристів, фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів та студентів.

УДК 340.11 (477) : 341.1

*Матеріали друкуються мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

*Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Полтавського юридичного інституту Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого заборонено*

© Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, 2020

Журба Анна Миколаївна, РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В СИСТЕМІ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ	190
Карий Володимир Вікторович, МОНІТОРИНГ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ЦЕНТРІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ РЕСУРСОМ В СИСТЕМІ БПД.....	191
Колеско Вікторія Вікторівна, ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД НАДАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ДОПОМОГИ, ЩО СУБСИДУЄТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ	193
Лахижа Микола Іванович, БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ: ІСТОРИОГРАФІЯ	195
Легейда Вікторія Григорівна, НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ	198
Лисенко Тетяна Олександрівна, ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	201
ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	201
Лозинська Тамара Миколаївна, Аранчій Анна Андріївна, ПРАВОВА ОСВІТА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ .	203
Новобранець Тетяна Олександрівна, АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ).....	206
Пицимуха Наталія Миколаївна, УДОСКОНАЛЕННЯ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ	208
Чернуха Андрій Сергійович, ПОРІВНЯННЯ МЕХАНІЗМУ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ ВНАСЛІДОК СКОСННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ У КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ.....	212
Черчатий Олександр Іванович, АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	214
Членов Микола Володимирович, Клочко Володимир Миколайович, БЕЗОПЛАТНА ВТОРИННА ПРАВОВА ДОПОМОГА ЯК ГАРАНТІЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ПІДОЗРЮВАНОВОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	217

Література:

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229-19.

2. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 серпня 2001 року №2558-III.

3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року № 2866-IV.

4. Попередження домашнього насильства. Навчальний посібник для консультантів «Гарячих ліній»/ Упорядники: Краснова О.В., Калашник О.А. Київ, 2016. 90 с.

5. Указ Президента України №398/2020 Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства.

***Лозинська Тамара Миколаївна,**
Полтавська державна аграрна академія,
доктор наук з державного управління, професор*

***Аранчій Анна Андріївна,**
Полтавська державна аграрна академія,
аспірант*

ПРАВОВА ОСВІТА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Реформа державної влади в Україні, визначальною особливістю якої є децентралізація управління, стала джерелом змін в багатьох сферах життя людей. Зараз на розгляді в парламенті перебуває низка законів, спрямованих на визначення умов функціонування місцевих громад на принципах економічної автономії та демократизації громадського життя. Стрімке накопичення законодавчих і організаційно-правових змін негативно вплинуло на правову обізнаність жителів громад. Звідси – розгубленість людей, наростання відчуття правової незахищеності, поширення правового нігілізму, відсутність помітного опору беззаконню та свавілля окремих чиновників.

Між тим, законопроект «Про місцеве самоврядування», схвалений Верховною Радою України у першому читанні [1] передбачає розширення форм участі громадян у вирішенні питань власного життєзабезпечення, а, отже, їх правова необізнаність ставатиме на

заваді реалізації завдань державної політики щодо розвитку місцевих громад. Без належної правової освіти жителів громад, особливо в сільській місцевості, неефективно будуть вирішуватися питання управління комунальним майном, управління земельними ресурсами, залучення інвестицій, просторового розвитку, належного використання усіх ресурсів громади. При цьому важливо акцентувати увагу на тому, що вирішення перелічених питань має відбуватися з розширенням можливостей для громадської участі, тобто органи місцевого самоврядування мають трансформувати свою комунікаційну політику у напрямі формування взаємодії і демократизації місцевого життя.

Ознайомлення з результатами досліджень вітчизняних науковців [2] та власний науковий пошук дають можливість окреслити основні причини слабкої правової обізнаності громадян, до яких варто віднести:

- значні масштаби оновлення нормативно-правової бази, що не дозволяє навіть керівникам органів місцевого самоврядування вчасно і досконало вивчити введені зміни;

- введення змін без доступного юридичного пояснення, що викликає масове незрозуміння наслідків цих змін. Це, зокрема, стосується об'єднання територіальних громад на останньому її етапі, скорочення кількості районів без чіткого визначення повноважень органів влади на субрегіональному рівні, територіальної організації виконавчої влади тощо;

- неузгодженість позицій представниками виконавчої влади щодо окремих питань управління місцевим розвитком, що посилює недовіру до влади та опір змінам;

- низький рівень інформатизації населення, який не синхронізовано з інтенсифікацією використання інформаційних технологій в державному управлінні;

- скорочення вільного часу мешканців у зв'язку з необхідністю забезпечувати доходи сім'ї, адекватні тарифній політиці уряду та ціновій ситуації на ринку;

- скорочення зайнятості населення, зокрема й через запровадження карантинних обмежень, що спонукає громадян до еміграції та приводить до втрати зв'язку з громадою;

- відсутність фахівців-юристів, які працюють у громадах на постійній основі.

Для реалізації форм участі громадян у вирішенні місцевих справ, передбачених Закономпроектом 3118 (місцеві вибори, місцеві референдуми, загальні збори громадян за місцем проживання, громадські слухання, місцеві ініціативи, органи самоорганізації населення, громадський бюджет, публічні консультації, громадська експертиза діяльності виконавчих органів місцевого самоврядування та консультативно-дорадчі органи) доцільно рекомендувати органам місцевого самоврядування розробити і реалізувати програми постійної

правової освіти мешканців із залученням до виконання окремих її завдань стейкхолдерів, спираючись таким чином на потенціал синергії. Правова освіта громадян важлива також і в сенсі забезпечення правової допомоги населенню (гостра потреба населення у правозахисній діяльності дала поштовх створенню системи безоплатної первинної і вторинної правової допомоги (БПД) [3]).

Розширення діяльності БПД спонукало до створення у їх структурі Бюро правової допомоги, до завдань яких було віднесено і правопросвітництво у територіальних громадах. Правопросвітництво тісно пов'язане й з іншими завданнями бюро правової допомоги, насамперед з такими, як:

- надання правової інформації та консультацій;
- представництво в суді інтересів вразливих категорій громадян;
- забезпечення доступу до електронних сервісів Міністерства юстиції.

Зараз Регіональний центр надання безоплатної вторинної правової допомоги в Полтавській області є активним провідником політики правової просвіти населення, Центр здійснює організаційне забезпечення виконання Програми правової освіти населення області на 2016-2020 рр. і, зрозуміло, велика увага приділяється правопросвітництву в сільській місцевості. Проте, враховуючи виклики, що стоять перед суспільством та рівень децентралізації влади, діяльність Центру може бути переформатована у таких напрямках:

1. Співучасть у навчанні посадових осіб органів місцевого самоврядування з метою закладання підвалин для зростання самостійності органів місцевого самоврядування в питаннях правової освіти населення, консультування та правового захисту. Така робота проводиться уже зараз спільно з Полтавським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій;

2. Координація просвітницької діяльності органів місцевого самоврядування і надання консультативної допомоги у різних формах (через дистанційні та мобільні пункти надання правової допомоги, незалежних провайдерів, наприклад мережу PRAVOKATOR, семінари та тренінги);

3. Методичне забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування щодо надання ними безоплатної первинної правової допомоги, розширення їх можливостей стосовно вторинної правової допомоги, організація спільних просвітницьких і навчальних заходів;

4. Консультативна та методична допомога органам місцевого самоврядування у створенні комунальних закладів із надання первинної правової допомоги, з перспективою делегування цим установам і частини функцій із забезпечення вторинної правової допомоги на безоплатній основі;

5. Проведення спеціалізованих семінарів (вебінарів в умовах карантину) з актуальних правових питань, наприклад, щодо управління землями комунальної власності, розміщеними за межами населених пунктів. У 2020 р. в Полтавській області стартували вебінари для представників територіальних громад з актуальних земельних питань за підтримки Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Вважаємо, що інтеграція діяльності усіх стейкхолдерів правової освіти за вказаними напрямками сприятиме підвищенню правової спроможності територіальних громад і підсилить їх потенціал до розвитку.

Література:

1. Законопроект «Про місцеве самоврядування» № 3118. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/193678.html>. (Дата звернення 05.10.2020).

2. Царьова В. М., Катюхіна К. І. Методичні рекомендації щодо організації надання безоплатної первинної правової допомоги ОМС. Миколаїв: СПД ФО Бойчук В. М. 2017. 22 с.

3. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3460-17>. (Дата звернення 05.10.2020).

Новобранець Тетяна Олександрівна,

*Начальник відділу «Семенівське бюро правової допомоги»
Кременчуцького місцевого центру з надання безоплатної вторинної
правової допомоги*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Поняття «правовий статус» відбиває зв'язок між особою і правом, державою, її органами й посадовими особами. Воно містить права, свободи, обов'язки, юридичну відповідальність, інтереси, гарантії й основоположні принципи, на яких ґрунтується загальна політика держави.

Правовий статус – складна категорія, що характеризується системністю, універсальністю й комплексністю, яка відіграє важливу